

Når klimakrisen bliver en fodnote

Daniel Rye står i en lille landsby i Malawi og ser op mod den brændende sol. Luften sitrer af varme, og støvet klæber til huden. Hans kamera hænger løst over skulderen, objektivet dækket af et fint lag sand. Foran ham står Rosali. Hun peger på jorden. Den er revnet i dybe, uregelmæssige mønstre, som hvis naturen selv havde forsøgt at skrive et budskab, ingen længere har tid til at læse.

Hun ryster på hovedet, hendes ansigt er roligt, men øjnene afslører en træthed. Hendes børn løber rundt i baggrunden, deres bare fødder hvirvler støvet op i små skyer. De griner, leger fodbold med en bold, der for længst har mistet sin oprindelige farve. Alt ser normalt ud. En hvilken som helst dansk familie ville måske ligne dem på en sommerdag i haven, hvis ikke det var for varmen, for det knastørre landskab, for den ubarmhjertige sandhed:

Om fjorten dage er deres mad væk...Hvordan fortæller man den historie?

Jeg kan se det for mig. En journalist i Danmark åbner sin computer og skriver en artikel. Jeg forestiller mig en avisforside: "KLIMAKRISEN KOSTER LIV I AFRIKA" Et par korte citater, en statistik om stigende temperaturer, et billede af en mor og hendes barn foran et lerhus. Jeg skimmer teksten, ser billederne. En smule medlidenhed sniger sig ind, men jeg scroller videre. Breaking news: en ny politisk skandale, et sportsresultat, en kendis, der har slettet sin Instagram-profil. Jeg tænker over det, mens jeg kigger ud ad vinduet. Danmark er gråt og vådt. Skyerne hænger tunge, og regnen trommer mod ruden. Så meget vand. Så lidt af det, hvor Rosali bor. Når vi hører ordet klimakrise, tænker vi ofte på smeltende isbjerge, skove i flammer, oversvømmede veje. Men klimakrisen er ikke kun natur...den er mennesker. Det er folk, der må sælge deres sidste ko for at skaffe vand. Det er byer, der synker, ikke fordi jorden ryster, men fordi havet kravler tættere på. Men vi ser dem ikke. Klimakrisen er her. Men den er blevet en baggrundsstøj, en svag summen under overskrifterne. Vi ser den...men vi mærker den ikke.

Daniel Rye, en fotojournalist som i 2013 blev taget som gidsel af Islamisk Stat taler om journalistikkens dilemma: Hvordan fortæller man en historie, så folk lytter?

Han nævner en særlig episode. Han var i Malawi for at dokumentere tørkens konsekvenser. Midt i en støvet landsby hævdede han sit kamera og tog et billede af en kvinde, Rosali. Hun sad foran sit hus, hendes magre arme hvilende i skødet, mens hendes børn klamrede sig til hende. En klassisk

fortælling om fattigdom. Et billede, der kunne have været taget et hvilket som helst sted i verden, hvor mennesker lider under klimakrisens skygge. Et billede, der kunne havne på forsiden af en avis eller i en artikel, vi hurtigt ville skimme, måske dele på sociale medier med en kort bemærkning om, hvor forfærdeligt det er og så ville vi glemme det igen. Men var det den rigtige historie? Daniel Rye viser os, hvordan konkrete menneskeskæbner kan gøre en abstrakt krise nærværende. Vi kan have svært ved at forstå globale klimaforandringer. Vi kan læse FN's rapporter om stigende temperaturer og smeltende iskapper. Det er anderledes med Rosali. Vi forstår en mor, der kæmper for at skaffe mad til sine børn. Vi forstår frygten i hendes øjne. Vi forstår den desperation, der opstår, når det sidste majs er spist. Men er det nok at forstå?

Daniel Rye indså noget. Han havde reduceret hende til et motiv til hans artikel.

Tre uger senere vendte han tilbage til landsbyen, med en frygt for at Rosali ikke ville være der. Rosali var der stadig. Men denne gang så han hende anderledes. Hun var ikke bare en kvinde i nød. Hun var en mor, der råbte sine børn ind til aftensmad. En nabo, der lo højt, en ven, der delte sin sidste rest majs med andre. Hun havde fodboldturneringer at arrangere, brød at bage, samtaler at føre. Historien var aldrig kun sult og lidelse. Den var også liv. Daniel Rye besluttede sig for noget radikalt. Han blev boende. Han lagde sit kamera væk og lærte menneskene at kende, ikke som objekter i en fortælling om klimakrisen, men som mennesker. Ikke som ansigter i en artikel, men som individer med håb, drømme og latter. Daniel Rye lærte, at virkeligheden aldrig kan indfanges i et enkelt billede. Men hvad med os? Er vi selv skyldige i kun at se et glimt af verden og tro, vi forstår den?

Hvor ofte bliver vi selv reduceret til en overfladisk fortælling? Hvis nogen kiggede ind i mit liv i 30 sekunder, hvad ville de se? Måske en studerende som stirrer på en skærm? En person, der skriver et essay om klimakrisen og tænker: det er forfærdeligt, aflevere den og går videre i sit liv. Måske er det netop det, medierne gør ved klimakrisen. De skærer den ud i bidder, vi kan holde til. Små, dele af katastrofer og statistikker. Men i den proces mister vi noget afgørende, forståelsen af, at disse historier fortsætter, længe efter vi er holdt op med at læse dem. Husker du flygtningekrisen i 2016? Dengang handlede alle nyheder om mennesker på flugt. Billeder af overfyldte både, afspærrede grænser, børn i redningsveste. Det var det eneste, vi talte om. Men hvor er de historier nu? Daniel Rye påpeger, at klimakrisen længe har stået i skyggen af mere medievenlige katastrofer. Krig, terror, politiske skandaler eller det nyeste Paradise afsnit. Det er det,

vi klikker på. Men klimakrisen? Den er langsom. Den passer ikke ind i en sensationel nyhedscyklus. Den har ingen eksplosioner, ingen breaking news-værdige øjeblikke. Og alligevel er det den største historie af dem alle. Måske er vi nødt til at tænke journalistik på en ny måde. Måske skal vi ikke kun vise katastrofer, men også løsninger. Ikke kun tragedier, men også handling. Ikke kun det, vi har mistet, men også det, vi stadig kan redde. Daniel Rye siger noget, der bliver hængende i mit hoved:

"Vi skal kigge på de langsomme fortællinger."

Historier, der ikke nødvendigvis råber efter vores opmærksomhed, men som kræver, at vi stopper op og lytter. Historier, der ikke bare vil ryste os, men forandre os.

Jeg slukker telefonen og kigger ud på regnen igen. Det har regnet hele dagen. Små, ubetydelige dråber, der samler sig i pytter, i åer, i havet. Måske er klimakrisen ikke noget, vi bare læser om. Måske er det noget, vi vælger at se. Spørgsmålet er, om vi er klar til at åbne øjnene.